

BELGIË

HET GLB IN UW LAND

Met het **gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)** voorziet Europa in een behoorlijke levensstandaard voor 22 miljoen landbouwers, agrarisch werknemers en in een stabiele, gevarieerde en veilige voedselvoorziening voor zijn 500 miljoen burgers. Het GLB geldt voor alle 28 EU-landen. Het versterkt het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de landbouw in de EU door het inkomen van landbouwers te stabiliseren via [rechtstreekse betalingen](#) en door landenspecifieke projecten te financieren via nationale (of regionale) [plattelandontwikkelingsprogramma's](#), die ook de ruimere plattelandseconomie beslaan. Om de onder-

steuning van de landbouwers te vervolledigen, omvat het GLB bovendien een scala van marktmaatregelen, waaronder instrumenten om marktproblemen aan te pakken en andere aanvullende maatregelen, zoals kwaliteitslabels of acties om de afzet van landbouwproducten van de EU te bevorderen. De GLB-begroting voor de periode 2014-2020 bevat in totaal 408,31 miljard EUR aan EU-middelen, waarvan 308,73 miljard EUR is uitgetrokken voor rechtstreekse betalingen en marktmaatregelen (de zogeheten eerste pijler) en 99,58 miljard EUR voor plattelandontwikkeling (de zogeheten tweede pijler).

BELGIË

- heeft een oppervlakte van **30 530 km²** – **14,5 %** daarvan is **landbouwgrond** en 24 % bos.
- heeft in totaal ca. **11 miljoen inwoners**, van wie **8,6 %** op het platteland woont.
- heeft een **landbouwsector die wordt gekenmerkt door grote regionale verschillen**: een sterk georganiseerde moderne groenten- en fruitsector in het noorden en veeleer traditionele veehouderij en akkerbouw in het zuiden. Deze verschillen zijn vooral terug te voeren op de structuur van de landbouwbedrijven: een gemiddeld bedrijf in Wallonië is meer dan twee keer zo groot als zijn tegenhanger in Vlaanderen (56 ha ten opzichte van 25 ha).
- heeft een goed georganiseerde landbouwsector. De meeste landbouwers zijn aangesloten bij een of andere vorm van **producentenorganisatie** (groenten- en fruitsector) of een coöperatie (zuivelsector).

INVESTEREN

in landbouw in België: 2014-2020

In de periode tot 2020 zal via het GLB meer dan **4,2 miljard EUR¹** in de landbouwsector en de plattelandsgebieden van België worden geïnvesteerd. Op Europees niveau zijn belangrijke politieke prioriteiten vastgesteld zoals banen en groei, duurzaamheid, modernisering, innovatie en kwaliteit. Tegelijkertijd krijgt België de nodige flexibiliteit om zowel de rechtstreekse betalingen als het plattelandsontwikkelingsprogramma aan zijn specifieke behoeften aan te passen.

Billijker en groener rechtstreekse betalingen

De nieuwe rechtstreekse betalingen moeten billijker worden verdeeld over de lidstaten, en tussen landbouwers in dezelfde lidstaat, door geleidelijk af te stappen van toewijzingen op grond van "historische referenties". Gezien de problemen die zich bij een dergelijke herverdeling voordoen, en vanwege aanhoudende moeilijkheden in bepaalde landbouwsectoren, krijgen de lidstaten ook meer ruimte om rekening te houden met specifieke sectoren in bepaalde regio's. De totale begroting voor rechtstreekse betalingen in de periode 2014-2020 is met 3,2 % verlaagd. Dit heeft tot gevolg dat de begroting voor België – dat in de vorige periode op basis van de "historische referentie" een van de hoogste steunniveaus heeft genoten – jaarlijks met net geen 1 % daalt ten opzichte van 2007-2013. Omdat de bevoegde regeringen bovendien besloten hebben 96 miljoen EUR van het budget voor rechtstreekse betalingen over te hevelen naar plattelandsontwikkeling – 2,3 % in 2015, oplopend tot 4,6 % in 2019 – beschikt België voor de periode 2014-2020 over **ca. 3,62 miljard EUR aan begrotingsmiddelen voor rechtstreekse betalingen**. België heeft ervoor gekozen de regeling voor rechtstreekse betalingen toe te passen in twee regio's: het Vlaamse en het Waalse gewest.

Een belangrijke wijziging in het nieuwe GLB is de toepassing van nieuwe [vergroeningsregels](#), ter erkenning van de voordelen die landbouwers de samenleving als geheel bieden als het gaat om kwesties als klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en bodemkwaliteit. In het kader van dit systeem is 30 % van het budget voor rechtstreekse betalingen, die per hectare worden betaald, gekoppeld aan drie milieuvriendelijke landbouwpraktijken: gewasdiversificatie, instandhouding van blijvend grasland en behoud van 5 % ecologisch aandachtsgebied. Als alternatief mogen ook maatregelen worden toegepast die op zijn minst gelijkwaardige milieuvoordelen opleveren. Hoewel de uitvoeringsregels voor de vergroening grotendeels gelijklopen in Wallonië en Vlaanderen, zijn er ook punten van verschil.

Voor de resterende 70 procent van het budget voor rechtstreekse betalingen past België, zoals alle andere lidstaten die voordien

gebruikmaakten van de [bedrijfstoelageregeling](#), de basisbetalingsregeling toe, aangevuld met de verplichte verhoging voor jonge landbouwers (+25 % van het nationale gemiddelde bedrag van de rechtstreekse betalingen per hectare voor de eerste 90 geactiveerde betalingsrechten en voor de eerste vijf jaar na de eerste vestiging). Daarnaast kan de overheid in probleemsectoren "gekoppelde" betalingen verlenen en beschikt ze over enige flexibiliteit om van de resterende betaling (die vroeger gebaseerd was op de historische productie per landbouwbedrijf) een forfaitaire hectarebetaling te maken. Zowel Wallonië als Vlaanderen heeft besloten geleidelijk te evolueren naar een regionale forfaitaire betaling per hectare, zonder dat dit in 2020 (als de programmeringsperiode afloopt) evenwel een feit zal zijn.

In **Wallonië** passen de autoriteiten de zogenoemde [herverdelingsbetaling](#) toe: jaarlijks wordt ca. 9 % van het Belgische budget voor rechtstreekse betalingen toegewezen als een aanvullende betaling van ongeveer 130 EUR per hectare per bedrijf voor de eerste 30 hectare – per saldo dus extra steun voor kleine landbouwbedrijven. Dit betekent dat de standaard verlaging van 5 % voor bedragen boven 150 000 EUR per landbouwbedrijf niet van toepassing is. Daarbovenop krijgen Waalse boeren vrijwillige gekoppelde steun voor zoogkoeien, gemengd vee, melkvee, schapen en geiten.

In **Vlaanderen** wordt geen herverdelingsbetaling verleend, maar er geldt wel een bovengrens van 150 000 EUR voor het bedrag dat een individueel landbouwbedrijf kan ontvangen op grond van de basisbetalingsregeling (wat wordt "bespaard" gaat naar het regionale programma voor plattelandsontwikkeling). Wat de vrijwillige gekoppelde steun betreft, heeft Vlaanderen geopteerd voor ondersteuning van de sectoren zoogkoeien en rundvlees. Andere wijzigingen die in het kader van de GLB-hervorming van 2013 zijn ingevoerd, betreffen regels inzake actieve landbouwers die in aanmerking komen voor rechtstreekse betalingen, en een minimumdrempel voor betalingsaanvragen van 400 EUR per bedrijf in Vlaanderen en 100 EUR in Wallonië.

1 Totale toewijzing in het kader van rechtstreekse betalingen en plattelandsontwikkeling voor de periode 2014-2020 (in huidige prijzen).

Centrale positie van landbouwers in de voedselvoorzieningsketen

Om tot een beter evenwicht in de voedselvoorzieningsketen in België te komen, helpen EU-instrumenten (zoals [producentenorganisaties](#)) landbouwers zich beter te organiseren en hun producten beter aan de man te brengen. Dit is bijzonder belangrijk voor landbouwers in België. De meeste van hen zijn aangesloten bij een of andere vorm van producentenorganisatie (groenten- en fruitsector) of een coöperatie (zuivelsector). In geen enkele lidstaat is de verenigingsgraad voor groenten- en fruitproducenten zo hoog als in België:

95 % is aangesloten bij een producentenorganisatie (PO) en elke PO krijgt een actiefonds uit de EU-begroting op basis van de waarde van de productie die via de PO wordt afgezet. In 2014 liep deze waarde voor de Belgische PO's op tot 49 miljoen EUR.

Voorts helpt het bio-logo van de EU de consument te kiezen voor levensmiddelen die op duurzame wijze zijn geproduceerd.

Ondersteuning van essentiële prioriteiten voor de ontwikkeling van het Belgische platteland

In het kader van de zogeheten tweede pijler van het GLB voorziet de EU-begroting in ca. 648 miljoen EUR voor plattelandontwikkeling in de periode 2014-2020. Wanneer de medefinanciering uit nationale en regionale overheidsmiddelen wordt meegerekend, loopt dat bedrag op tot 1,57 miljard EUR. Het [plattelandontwikkelingsprogramma voor België](#) valt uiteen in twee delen: een voor Vlaanderen en een voor Wallonië. Hoewel ze vanzelfsprekend verschillend zijn ingevuld, worden ze aangestuurd door **dezelfde prioriteiten**:

- verbetering van het concurrentievermogen van de landbouwsector;
- aanpassing aan de klimaatverandering;
- instandhouding van ecosystemen en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- het creëren van voorwaarden voor de economische en sociale herleving van plattelandsgebieden.

Op grond van de voorgestelde verdeling van het EU-budget over de twee plattelandontwikkelingsprogramma's – aan te vullen met nationale financiering – zou 288 miljoen EUR naar Vlaanderen gaan en 264 miljoen EUR naar Wallonië.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Tussen 2007 en 2013 is via het GLB **meer dan 5,6 miljard EUR²** in de landbouw en het platteland in België geïnvesteerd om het inkomen van landbouwers te stabiliseren, Belgische landbouwbedrijven te moderniseren en duurzamer te maken, en de Belgische burgers te verzekeren van veilig, betaalbaar en degelijk voedsel.

Belgische landbouwers zijn gebaat bij het GLB

De voorbije jaren zijn de rechtstreekse betalingen een belangrijk vangnet gebleken. In 2014 is iets meer dan **552 miljoen EUR** in de vorm van rechtstreekse betalingen uitgekeerd aan zo'n 35 200 Belgische landbouwbedrijven, waarvan een derde een betaling van minder dan 5 000 EUR ontving. Voorts heeft de EU in 2014 meer dan 53 miljoen EUR uitgegeven aan marktmaatregelen in België, met name in de groenten- en fruitsector (via de operationele programma's van producentenorganisaties).

Bevordering van groei en banen op het Belgische platteland

In de periode 2007-2013 is in het kader van het plattelandsontwikkelingsprogramma **meer dan 1,1 miljard EUR** aan overheidsmiddelen (waarvan 487,6 miljoen uit de EU-begroting) geïnvesteerd in een breed scala van uiteenlopende acties die de landbouwproductie ondersteunen en de Belgische plattelandsgebieden ten goede komen door de diversiteit ervan in stand te houden en de economische kracht, de culturele rijkdom en de sociale cohesie ervan te verhogen. Concreet gingen de middelen voor plattelandsontwikkeling naar:

- steun voor de eerste vestiging van **1 100 jonge landbouwers**, waardoor een totale (publieke en private) investering van meer dan 225 miljoen EUR is gegenereerd;
- **steun voor investeringen** op meer dan 16 000 landbouwbedrijven, waardoor een totale (publieke en private) investering van bijna 1,7 miljoen EUR is gegenereerd;
- meer dan 425 000 dagen **opleiding voor landbouwers**;
- steun voor de **diversificatie van landbouwactiviteiten** op meer dan 400 landbouwbedrijven, waardoor een totale (publieke en private) investering van meer dan 121 miljoen EUR is gegenereerd.

Met de middelen voor plattelandsontwikkeling is ook de ontwikkeling van een **duurzamer landbouwmodel** bevorderd:

- ruim **200 landbouwers** (met een oppervlakte van in totaal 6 116 hectare landbouwgrond) hebben steun ontvangen voor **biologische landbouw**;
- bijna **19 000 landbouwers** (met een oppervlakte van in totaal 443 712 hectare landbouwgrond) hebben steun gekregen om **gecertificeerde milieuvriendelijke landbouwmethoden** te gebruiken.

Voorbeeld van een door het GLB ondersteund plattelandsontwikkelingsproject

Stimuleren van groen toerisme in de streek rond Chimay

De bossen in de Waalse gemeente Chimay hebben een aanzienlijk toeristisch potentieel. Toch is het gebied relatief onbekend als toeristische bestemming. De EU heeft geholpen bij het financieren van nieuwe instrumenten en diensten om meer toeristen aan te trekken, zoals een app om meer dan 100 wandelingen te downloaden, met zoekcriteria op basis van moeilijkheidsgraad en lengte en met gedetailleerde informatie over landschap en erfgoed. Zo is er een wandeling die je 10 km ver en 162 minuten lang meeneemt door de bossen van Chimay.

Daarnaast zijn er tal van evenementen georganiseerd, waaronder natuuractiviteiten in het weekend, een inleiding tot geocaching, thematische ontdekkingstochten, een parkfestival in Viroin-Hermeton, natuurworkshops voor kinderen en volwassenen, wedstrijden en fototentoonstellingen. [Meer informatie](#).

Totale begroting: 484 750 EUR (EU-bijdrage: 193 900 EUR)

2 Totale uitgaven voor rechtstreekse betalingen, marktmaatregelen en plattelandsontwikkeling (betalingen) voor de periode 2007-2013 (in huidige prijzen).

Waarde toevoegen met kwaliteitsregelingen

Om het concurrentievermogen en de winstgevendheid te ondersteunen, voorziet de EU via het [kwaliteitsbeleid van het GLB](#) in een aantal maatregelen die producenten helpen voortbouwen op de degelijke reputatie van Europese producten. Een essentieel instrument in dit verband is het register met meer dan 1 300 beschermde levensmiddelenbenamingen die zijn geclassificeerd als **beschermde oorsprongsbenaming** (BOB), **beschermde geografische aanduiding** (BGA) of **gegarandeerde traditionele specialiteit** (GTS). De productie van deze geregistreerde kwaliteitsproducten draagt bij tot verscheidenheid, ontwikkeling en groei in de plattelandsgebieden waar ze worden geproduceerd en houdt de plaatselijke kennis, vaardigheden en banen in stand.

Tot dusverre heeft België [18 geregistreerde levensmiddelen](#): [drie BOB's](#) (bv. *Vlaams-Brabantse tafeldruif*, *Beurre d'Ardenne* en *Fromage de Herve*), [10 BGA's](#) (bv. *Gentse azalea* en *Pâté gaumais*) en [5 GTS'en](#) (bv. *Kriek*, *Lambiek* en *Faro*).

Reageren op nieuwe marktproblemen

Naar aanleiding van de verlenging van het [Russische invoerverbod van landbouwproducten uit de EU](#) en de specifieke marktomstandigheden in de zomer van 2015 heeft de Europese Commissie in oktober 2015 een [steunpakket ter waarde van 500 miljoen](#) EUR goedgekeurd voor de landbouwers die het zwaarst zijn getroffen, waaronder 420 miljoen EUR in nationale enveloppen om vooral de **zuivel- en de veehouderijsector** te ondersteunen. Daarbij zijn de lidstaten ruimte gelaten om te bepalen hoe ze de steun verdelen. België heeft ervoor gekozen zijn toewijzing van 13 miljoen EUR volledig te gebruiken voor de

zuivel-, de varkens- en de rundvleessector en bepaalde andere sectoren.

In juli 2016 heeft de Europese Commissie [extra steun in de vorm van een solidariteitspakket](#) ter waarde van 500 miljoen EUR aangekondigd, met inbegrip van aanpassingssteun voor een bedrag van 350 miljoen EUR specifiek voor de zuivelsector. Daarvan is bijna 11 miljoen EUR geormerkt voor België.

Hoe denken de Belgen over het GLB?

Volgens de meest recente Eurobarometer-enquête van januari 2016 vinden de Belgen dat landbouwers er **in de eerste plaats** voor moeten zorgen dat "de bevolking wordt voorzien van een **verscheidenheid aan kwaliteitsproducten**" (51 % ten opzichte van 42 % in de EU-28) en dat "**de EU zelfvoorzienend is op het gebied van levensmiddelen**" (36 % ten opzichte van 25 % in de EU-28). Het gemeenschappelijk landbouwbeleid, aldus de Belgen, moet zorgen voor "een billijke levensstandaard voor de landbouwers" (62 % ten opzichte van 49 % in de EU-28) en voor "gezonde en veilige landbouwproducten van een goede kwaliteit" (61 % ten opzichte van 56 % in de EU-28). Voorts vindt **91 % van de Belgen** het belangrijk dat **de rol van de landbouwer in de voedselketen wordt versterkt** (88 % in de EU-28).

Eurobarometer-enquête 440 "Europeanen, landbouw en het GLB" kan [hier](#) worden geraadpleegd.

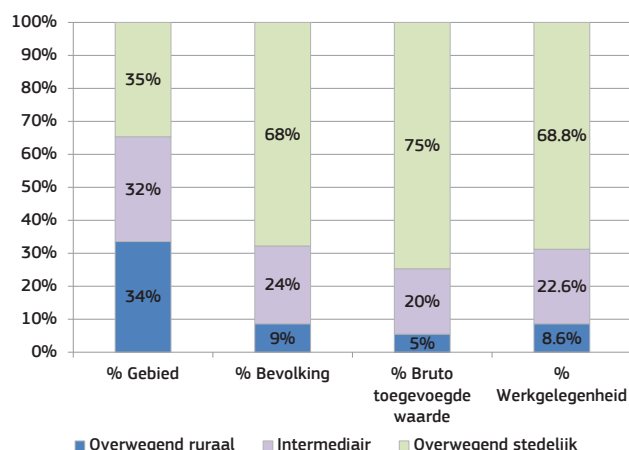

LANDBOUW IN EEN NOTENDOP

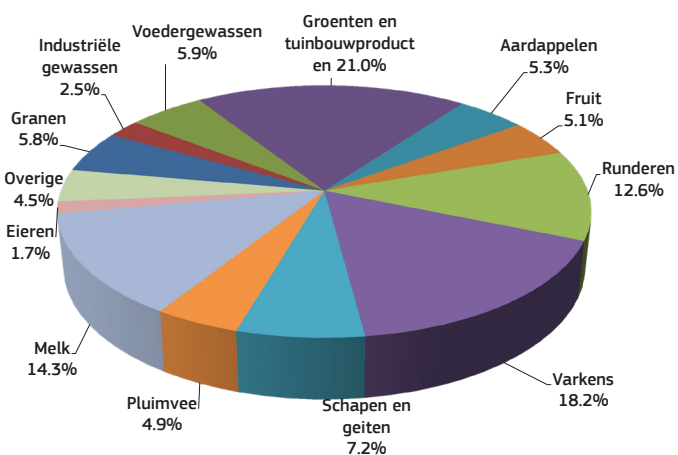
De landbouw in België wordt gekenmerkt door:

- **grotendeels middelgrote landbouwbedrijven** met een gemiddelde omvang van 34,6 hectare (16,1 hectare in de EU-28); de akkerbouw- en veehouderijbedrijven in het zuiden zijn doorgaans nog groter;
- **minder oudere landbouwers** (slechts 21,2 % ouder dan 64, ten opzichte van 30,6 % in EU-28), maar slechts 4,0 % van de landbouwers jonger dan 35 (5,9 % in EU-28);
- een **lage bijdrage** aan de nationale **economie** (0,7 % van de totale bruto toegevoegde waarde, ten opzichte van 1,6 % in de EU-28) en de **werkgelegenheid** (1,2 % ten opzichte van 4,7 % in de EU-28).

Belangrijkheid van de plattelandsgebieden

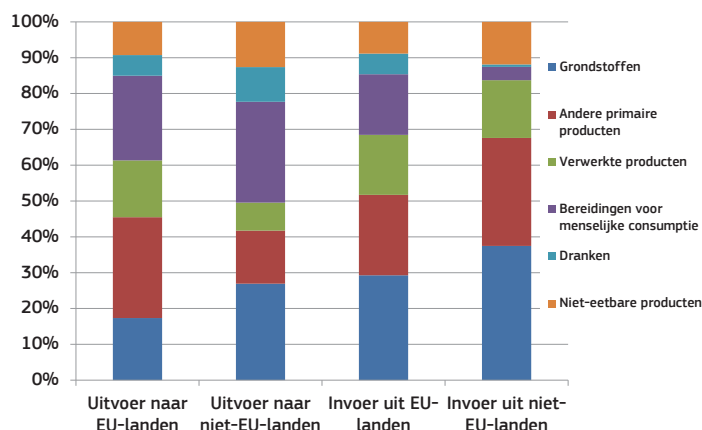

Een zeer gediversifieerde productie

Outputcomponenten (gemiddelde 2013-2015); waarden in constante producentenprijzen

Handel in landbouwproducten met EU-lidstaten is erg belangrijk voor België (cijfers data)

Landbouwincomens zijn volatieler dan lonen en salarissen in andere sectoren van de economie.

